

Fakta

Mindstebetaling og normalløn

I Danmark findes der ikke en mindsteløn fastsat ved lov. Det er ved overenskomstforhandlingerne, at lønudviklingen reguleres i Danmark. Overordnet forhandles lønnen inden for to forskellige lønsystemer:

- Mindstebetaling/minimalløn
- Normalløn

Mindstebetaling og normalløn - de store overenskomstområder	
Mindstebetalingsoverenskomster <i>80 % af de ansatte på DA/FH området</i>	Normallønsoverenskomster <i>20% af de ansatte på DA/FH området</i>
Industrien Bygge- og anlæg Handel og service Hotel Finans*	Transporten Slagterier og fødevarerindustri Rengøring og materiel service

Kilde: DA og egen opgørelse. *Finans forhandler selvstændigt uden for DA/FH hovedaftalen.

Mindstebetalingsområdet, som også rummer minimallønsområdet, er det mest udbredte lønsystem i den private sektor. I dette lønsystem forhandles lønstigningerne ude i virksomhederne.

Det eneste, der aftales centralt om løn af de forhandlende parter, er en regulering af mindstesatsen for en arbejdstime. Denne mindstebetalingssats skal ikke forstås som en grundløn, men udgør derimod en nedre grænse for, hvad arbejdsgiverne skal betale for en times arbejde på et sektorområde. Den samlede løn for den ansatte forhandles altså lokalt på arbejdspladsen. Konkret forhandler man på arbejdspladsen løntillæg på baggrund af funktioner, kvalifikationer og præstation mv. På en mindre del af området aftaler man ikke lønsatser overhovedet, og al løn forhandles på virksomheden.

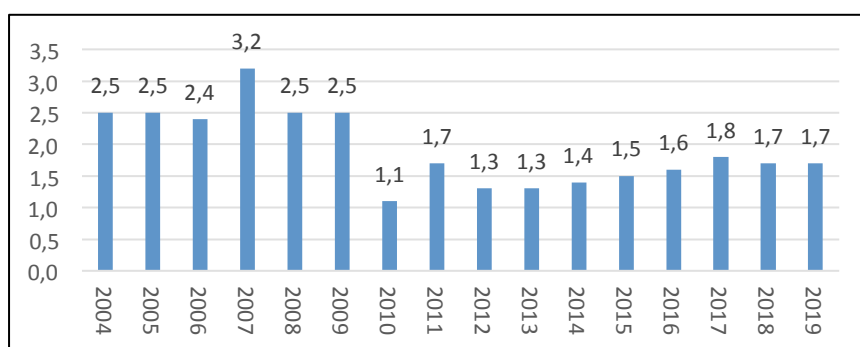
Minimallønsområdet henviser til overenskomster med minimallønssatser, som er noget anderledes sat sammen. I visse overenskomster på det private arbejdsmarked har man fx fastsat en række grundsatser, der knytter sig til givne

jobtyper eller uddannelsesniveauer, som der ikke lokalt kan ændres på. Disse kaldes ofte for minimallønssatser. Det forventes altså, at man derudover lokalt forhandler diverse løntillæg.

På dele af jernindustriens område har man forhandlet løn på virksomheden helt tilbage fra starten af 1900-tallet. Mindstebetalingssystemet vandt for alvor frem på industriens område fra 1961 og frem. Fra starten af 1990'erne blev systemet spredt til flere andre sektorer på det private arbejdsmarked. Ideen var at skabe et mere fleksibelt lønsystem tilpasset den enkelte virksomheds produktivitet og markedsvilkår.

Det er Dansk Industri og fagforeningerne samlet i CO-industri, der forhandler gennembrudsforliget på Mindestbetalingsområdet.

Aftalte stigninger i industriens Mindestbetalingssats 2004-2019 i procent

Tabellen ovenfor viser de aftalte stigninger på Mindestbetalingssatsen i industrien siden 2004. I tillæg til Mindestbetalingssatsen aftales en række andre elementer ved overenskomstforhandlingerne, der indgår i de samlede omkostningsstigninger for arbejdsgiverne. I dag gælder det fx fritvalgslønkontoen, pension og midler til efter- og videreuddannelse. De aftalte stigninger er påvirket af de økonomiske konjunkturer, men med et vist efterslæb i forbindelse med fx den finansielle krise, hvor første forhandling efter krisen lå i 2010. Inflationen spiller også en rolle for reguleringen af Mindestbetalingssatsen og løn i det hele taget. Den meget lave inflation i årene efter finanskrisen medvirker således til at skabe en vis reallønsvækst. Endeligt, må det understreges, at den faktiske lønudvikling kan se væsentligt anderledes ud, da løndannelsen jo sker lokalt på virksomhederne.

Normallønsområdet dækker en mindre del forhandlingsområdet på det private arbejdsmarked. I dette lønsystem fastsættes størstedelen af lønnen ved de centrale sektor overenskomstforhandlinger for hele overenskomstperioden. Her tages der ofte også højde for anciennitet.

Den normsættende aftale for normallønsområdet på det private arbejdsmarked er aftalen mellem 3F's Transportgruppe og DI – den såkaldte *Fællesoverenskomst*. Der blev ved overenskomstfornyelsen i 2017 taget skridt til nye muligheder for lokal forhandling om løn i denne overenskomst, i hovedsagen forhandles lønnen dog stadig centralt.

Normalløssystemet er også dominerende i den offentlige sektor. I 1997 aftalte de offentlige overenskomstparter at indføre et Ny Løn system, i dag kaldet lokal løn. Herefter er begrænsede løndele i stigende grad blevet lagt ud til lokal forhandling. Andelen, der er lagt ud til lokal løndannelse, er ca. 10 %, men det varierer fra sektor til sektor.

FAOS, 7. februar 2020